

Theatre du Soleil

L'Histoire Terrible Mais Inachevée

De Norodom Sihanouk,

Roi du Cambodge

van Hélène Cixous

Regie: Ariane Mnouchkine

Ariane Mnouchkine (l) en Hélène Cixous (r)

Inhoud

Synopsis 3

Historisch overzicht 22

Rolverdeling en medewerkers 32

Eerste episode

Eerste bedrijf

EERSTE TONEEL

(Phnom Penh. Het Koninklijk Paleis)

Koning Sihanouk houdt 'open dag' voor het volk, dat allerlei misstanden bij hem mag komen melden. De eerste boer klaagt over de droogte, de tweede over de voorgenomen vestiging van een suikerfabriek die hem van zijn land jaagt. Sihanouk jaagt zijn neef Sirik Matak en de Amerikanen tegen zich in het harnas door te verordonneren, dat de raffinaderij maar ergens anders gevestigd moet worden. De zojuist in Parijs afgestudeerde Khieu Samphan eist een verklaring voor het feit, dat hij een aanbevelingsbrief van het koninklijk hof nodig heeft om een baan aan de universiteit te krijgen. Sihanouk pakt uit tegen de marxistische Khieu Samphan en de zijnen: ze moeten maar naar Peking gaan of naar Moskou of naar het Quartier Latin.

Saloth Sâr, medestander van Khieu Samphan, verwijt hem zich 'voor het volk geplaatst te hebben' precies zoals Sihanouk ook al opmerkte.

Khieu Samnol, de moeder van Khieu Samphan, begrijpt niets meer van haar zoon: ze wil hem verwennen, maar hij weigert haar attenties te aanvaarden en snauwt haar af.

Saloth Sâr zweert dat zijn haat het hem mogelijk zal maken een nieuw Cambodja te doen ontstaan.

TWEDE TONEEL

(Het heiligdom)

Sihanouk heeft eindelijk contact met zijn dode vader Suramarit. Hij vraagt hem om raad, want 'het gaat niet goed met mij en met ons land'. De vrije verkiezingen staan voor de deur, een veelvoud aan partijen haakt naar de macht.

Sihanouk wil aftreden als koning, zodat hij zijn handen vrij heeft voor de politiek. Suramarit schrikt maar schikt zich. Ze zijn het erover eens, dat omwille van Sihanouks 'vurige neutraliteit' de Amerikanen het land uitgegoot moeten worden. Suramarit raadt Sihanouk aan ook de Vietnamezen die in Cambodja wonen de deur te wijzen. Maar Sihanouk zegt dat deze mensen vreedzaam zijn en één met het Khmer-volk.

Deze voorstelling kwam tot stand in samenwerking met l'Association Française d'Action Artistique

DERDE TONEEL

(Het koninklijk paleis)

De Amerikaanse ambassadeur Mac Clintock beklaagt zich erover, dat Sihanouk in het holst van de nacht 'de hele beschaafde wereld' optrommelt. Sirik Matak valt hem bij en getuigt van zijn haat, die hij voor Sihanouk voelt. Mac Clintock beweert al enkele 'gemene complotjes' op touw gezet te hebben, maar Sirik Matak heeft daar weinig vertrouwen in: die heeft hij al te vaak zien mislukken. Sihanouk kondigt in het bijzijn van de 'hele beschaafde wereld' en over de radio zijn aftreden aan. Zijn moeder volgt hem op. Sirik Matak steekt zijn misprijzen niet onder stoelen of banken. Nu de monarchie wankelt, bezweert hij de goden hem de laatste koning van Cambodja te laten worden, al was het maar voor één dag.

VIERDE TONEEL

(Het heiligdom)

Sihanouk vertelt zijn vader dat zijn aftreden een triomf geworden is. Hij heeft Khieu Samphan minister van Economische Zaken gemaakt: door enkele communisten in zijn kabinet op te nemen, onderstreept hij zijn democratische tolerantie. Suramarit heeft wederom zijn twijfels.

VIJFDE TONEEL

(Voor het huis van Khieu Samnol)

Khieu Samnol beklaagt zich over de verschrikkelijke vrienden van haar zoon. Ze kent haar zoon nauwelijks meer terug: hij is zo hard geworden. Hij wilde haar zelfs niet vertellen wat hij gegeten heeft in het Paleis, nadat de Prins hem te eten had gevraagd. Ze vraagt zich af of die communisten misschien wel... menseneters zijn. Saloth Sâr zijn de vierendertig parlamentszetels voor de communisten te rauw op het dak gevallen. Hij wil zich niet conformeren en identificeren met het gezag en verklaart ondergronds te gaan om de Revolutie 'tot bloei' te laten komen. Khieu Samphan weigert en verklaart minister te zullen blijven. Maar volgens Saloth Sâr verraadt hij de zaak, want 'naar de waarheid leidt maar één weg'. Khieu Samnol,

die weer wordt afgesnauwd door haar zoon, had toch liever gezien dat hij 'vliegpiloot' was geworden.

Tweede bedrijf

EERSTE TONEEL

(Het koninklijk paleis)

Sihanouk wantrouwt de Amerikanen, die alleen maar in Vietnam geïnteresseerd zijn en de ondergang van zijn Cambodja willen. Hij wordt woedend als ambassadeur Mac Clintock over 'het kleine Cambodja' rept. Heeft hij het soms ook over het 'nietige Israël'? Nou dan! Generaal Lon Nol, Sihanouks militaire rechterhand, is bang voor de diplomatieke crisis, waar Sihanouk juist op aanstuurt. Als Meneer Diem, de Zuidvietnamese 'lakei' van de Amerikanen, een stuk Cambodja bezet, verbieden de Amerikanen Sihanouk met de door hen geleverde wapens tegen de agressor op te treden. Moet hij de geleverde wapens dan soms in zijn museum tentoonstellen? Hou Youn bewondert Sihanouks optreden, maar Khieu Samphan vindt hem een potsenmaker, ondanks zijn afkeer van de Amerikanen. Sirik Matak verzet zich tegen Sihanouks voorstelling van zaken en pleit voor respect voor Washington. Sihanouk bedankt echter voor verdere economische en militaire hulp van Amerika. Om uiteenlopende redenen is niemand, behalve Sihanouk en zijn rechterhand Penn Nouth, tevreden over deze vermetele stap.

Ook Koningin Kossamak spreekt haar bezorgdheid uit tegenover haar zoon, maar Sihanouk zegt haar dat ze moet 'regeren, maar de leiding aan hem over moet laten'. Een opripend Newsweek-artikel over vermeende criminele praktijken van Sihanouks vrouw, dat met behulp van ambassadeur Mac Clintock tot stand is gekomen, brengt Sihanouk ertoe ook de diplomatieke betrekkingen met Amerika te verbreken. Mac Clintock zweert wraak. Lon Nol neemt zich voor een wig te drijven tussen de prins en de communisten door een volksopstand uit te lokken, waarvan hij de communisten vervolgens de schuld geeft.

TWEDE TONEEL

(De koninklijke tuinen. De rivier)

Sihanouk en Penn Nouth bewonderen de sterrenhemel. Sihanouk bekent de sterren te vernoemen naar de mensen die hij liefheeft. Mozart bijvoorbeeld, die zo klein is dat hij hem in zijn armen zou willen sluiten. Eén ster heeft hij op een septembernacht in 1966 naar Generaal de Gaulle vernoemd. William Shakespeare bewondert hij wel, maar die is te groot voor hem. Hij geeft de voorkeur aan reusachtige dwergen zoals Mozart.

Generaal Lon Nol komt Sihanouk feliciteren met zijn verjaardag. Hij meldt hem een volksopstand in de provincie Battambang. Een menigte boeren houdt huis in de stad en maken Sihanouk uit voor sjacheraar en dief. Tien leden van de Koninklijke Garde zijn vermoord. Lon Nol suggereert communistische betrokkenheid bij de opstand. Sihanouk bezweert zich niet door de 'Meneren Chinese Khmers' in de hoek te laten drijven. Hij verbaast zich over Khieu Samphan die tegelijkertijd minister en oproerkraaier is. Hij draagt Lon Nol op de opstand neer te slaan. Penn Nouth vreest, dat Lon Nol Sihanouks bevel al te letterlijk zal nemen.

DERDE TONEEL

Hou Youn spreekt er tegenover Khieu Samphan zijn verontwaardiging over uit, dat de prins hen ervan beschuldigt Chinese spionnen te zijn en de opstand in Battambang georganiseerd te hebben.

Khieu Samphan beschouwt de opstand juist als een overwinning, al hebben zij hem niet georganiseerd. De driehonderd doden die bij het neerslaan van de opstand door Lon Nol gevallen zijn, doen er volgens hem niet toe. Alleen hun overwinningen moeten geteld worden. Hou Youn en Khieu Samphan besluiten ondergronds te gaan en Sihanouk ervan te laten beschuldigen hen vermoord te hebben.

VIERDE TONEEL

(Saigon. Larvaai van vliegtuigen)

Kissinger wil van Mac Clintock weten hoe deze zich Cambodja heeft laten ontglippen. Mac Clintock zegt, dat

Cambodja nooit van Amerika is geweest en dat alleen een ultimatum de prins nog tot rede zou kunnen brengen. Generaal Abrams wil het noordwestelijke deel van Cambodja bombarderen om de Noordvietnamese verzetshaarden uit te roeien. Sihanouk mag dan neutraal willen zijn, maar hij moet volgens Mac Clintock kiezen tussen 'pro-communistische of pro-amerikaanse neutraliteit'.

Volgens Abrams heeft Sihanouk zijn ziel allang verkocht aan het rode leger. Kissinger vraagt ook Minister van Defensie, Melvyn Laird, om raad. Laird vindt Sihanouk lang niet onredelijk en meldt dat Sihanouk bereid is de diplomatieke betrekkingen met Amerika te herstellen als zij de onschendbaarheid van zijn grenzen maar erkennen. Laird adviseert herstel van de betrekkingen. Hij acht het communistische gevaar in Cambodja niet groot: zoveel Vietnamezen zitten er niet.

Kissinger besluit evenwel de grensstreken door Abrams te laten bombarderen. Laird verzet zich hevig. Als hij later alleen is, spreekt hij zijn vertwijfeling uit.

VIJFDE TONEEL

Koningin Kossomak verwijt Penn Nouth ziek te zijn, juist nu het land zulke moeilijke tijden doormaakt.

Penn Nouth biedt zijn verontschuldiging aan voor zijn ziekte.

Sihanouk komt terug van een expeditie naar de Vietnamees-Cambodjaanse grens. Hij maakt melding van uitgestorven dorpen waar het portret van Ho Chi Minh in de huizen hangt. Sihanouk is diep bedroefd, omdat zijn volk tegen hem wordt opgezet.

Sihanouk besluit Lon Nol tot eerste minister te benoemen. Penn Nouth adviseert Sihanouk niet steeds zo hard van stapel te lopen, maar Sihanouk luistert nauwelijks.

Sirik Matak komt het nieuws brengen van de dood van Ho Chi Minh. Sihanouk besluit naar de begrafenis te gaan. Wederom spreekt Sirik Matak schande van het gedrag van zijn neef. Maar eigenlijk vindt hij het wel goed, dat de 'Apen-Prins' op reis gaat: zo heeft hij ten minste zijn handen vrij.

Derde bedrijf

EERSTE TONEEL

(Parijs. Ambassade van Cambodja)

Sihanouk is moe, eenzaam zonder zijn Penn Nouth en moedeloos. Plotseling wordt Penn Nouth, die eigenlijk ziek is en daarom niet mee is gegaan naar Parijs, toch aangekondigd. Sihanouk is meteen weer opgevrolijkt. Hij meldt Sihanouk, dat thuis Lon Nol de macht aan Sirik Matak heeft overgedragen, omdat Lon Nol pijn in zijn schouder heeft. Penn Nouth vreest een staatsgreep en vindt, dat Sihanouk zijn diplomatieke reis naar Moskou en Peking uit zijn hoofd moet zetten. Sihanouk vindt echter niet Sirik Matak het grootste gevaar, maar de 'Amerikaanse schrokop' en de Vietnamese indringer, die de bombardementen uitlokt op zijn land. Hij wil Lon Nol enkele anti-Vietnam-acties laten organiseren om zijn argumenten in Moskou en Peking kracht bij te zetten. Penn Nouth is bang.

TWEEDE TONEEL

(Phnom Penh)

Lon Nol raadpleegt zijn waarzegger die hem zegt dat 'de gier de leeuw de ogen zal uitpikken'. Lon Nol begrijpt niet wat het orakel bedoelt. Sirik Matak komt woedend binnen: hij heeft zojuist vernomen, dat Sihanouk van plan is naar Moskou en Peking te gaan. Hij nodigt Lon Nol 'van ganser harte' uit voor een staatsgreep. Lon Nol zegt hem erover na te zullen denken.

DERDE TONEEL

(Phnom Penh. Het Koninklijk Paleis)

Khieu Samnol en haar Vietnamese vriendin Mevrouw Lamné zijn door een dienaar van het paleis in veiligheid gebracht op een paleisterras. Buiten woeden de 'anti-Vietnam-acties'.

Koningin Kossomak en haar gezelschapsdame Mom Savay bespreken de toestand in de stad met de Amerikaanse zaakgelastigde Hawkins. Deze overtuigt Kossomak ervan haar zoon niet terug te roepen: dat is immers precies wat de aan-

stichters van het geweld willen dat ze doet. Mom Savay protesteert en wil dat Kossomak Sihanouk terugroept. De beide dames ontdekken de twee volkswomen. Khieu Samnol zegt dat ze ook vindt, dat Kossomak de prins terug moet roepen.

VIERDE TONEEL

(Parijs)

De ambassadeur van Cambodja in Parijs beklaagt zich over het grillige gedrag van Sihanouk. Hij vindt hem een lastige man, die soms zomaar ministers de laan uitstuurt. Hij overhandigt Sihanouk een telegram waarin koningin Kossomak melding maakt van rellen in Phnom Penh: de beide Vietnamese ambassades zijn bestormd en geplunderd. Sihanouk besluit met spijt en woede van zijn Moskouse reis af te zien. De ambassadeur komt een tweede telegram brengen. Kossomak meldt, dat alles weer rustig is. Sihanouk besluit toch op reis te gaan: de rellen waren juist bedoeld om hem naar huis te lokken en daar was hij bijna ingetrapt. Prinses Monique uit haar bezorgdheid, maar Sihanouk laat zich zijn reis niet meer afpakken.

Vierde bedrijf

EERSTE TONEEL

(Saigon)

Kissinger geeft Abrams carte blanche om Cambodja te bombarderen. Laird verzet zich wederom hevig. Kissinger volhardt.

TWEEDE TONEEL

(Moskou)

Sihanouk heeft van Kosygin niets gedaan gekregen. Moskou zou over zes maanden weleens zien, maar doet nu in elk geval niets. Sihanouk verlangt naar huis. Op het vliegveld van Moskou, vlak voor zijn vertrek naar Peking, deelt Kosygin Sihanouk mee, dat hij is afgezet. Sihanouk verwijt de ambassadeur van Cambodja in Moskou, Chea San, dat deze

hem niets gezegd heeft, terwijl hij wel al wist, dat Sihanouk was afgezet.

DERDE TONEEL

(Het Paleis)

Koningin Kossomak verwijt zichzelf, dat zij haar zoon niet toch heeft teruggeroepen.

Een afgezant van Lon Nol maakt haar duidelijk, dat de bijgelovige Lon Nol haar vergiffenis eist voor zijn staatsgreep – op straffe van maatregelen tegen de monarchie. Kossomak weigert en vervloekt Lon Nol. Zij wenst hem toe, dat zijn benen hem niet meer zullen gehoorzamen en dat Sirik Matak en hij elkaar naar het leven zullen gaan staan. Kossomak verlangt naar haar kind Sihanouk.

VIERDE TONEEL

(In het vliegtuig, boven Azië, tussen Moskou en Peking)

Sihanouk beweent het verlies van zijn land. De prinses en hij vergeten in een moment van intimiteit hun ellende. Sihanouk popelt van ongeduld om zijn oude vriend Tsjoë En-lai te ontmoeten.

Vijfde bedrijf

EERSTE TONEEL

(Peking. Het vliegveld)

Tsjoë En-lai stuurt de ambassadeur van Cambodja in Peking weg, omdat deze de onwettige regering van Lon Nol erkent. Tsjoë En-lai draagt Liu Kiang om om naar Cambodja af te reizen nog voor het vliegtuig van Sihanouk landt om met het bewind-Lon Nol dezelfde afspraken te maken als voorheen met Sihanouk over het gebruik van Cambodjaanse havens e.d. Het vliegtuig landt. Tsjoë En-lai verwijt Sihanouk niet te zijn teruggekeerd naar zijn land; Sihanouk vraagt hem te zweren, dat hij hem zijn 'lot niet kwalijk neemt'. Ook van Tsjoë En-lai krijgt Sihanouk niets gedaan. Hij is vertwijfeld: Manac'h, ambassadeur van Frankrijk in Peking, legt hem uit, dat het woord van Tsjoë En-lai wel twintig goedkeuringen

nodig heeft om van kracht te worden: de machtsverdeling is een ingewikkelde zaak in het huidige China.

Als Sihanouk hoort, dat Tsjoë En-lai al een afgezant naar Lon Nol gezonden heeft, vraagt hij Manac'h of Frankrijk hem wil ontvangen, hij wil zich terugtrekken uit de politiek.

Penn Nouth vertelt Sihanouk, dat alle ambassadeurs trouw hebben beloofd aan het nieuwe Cambodjaanse bewind, behalve Chea San, door Sihanouk zo onheus bejegend vlak voor zijn vertrek uit Moskou naar Peking. Chea Sans trouw doet Sihanouk zoveel goed, dat hij zich weer verzoent met de harde werkelijkheid. Penn Nouth meldt verder, dat er in Cambodja een grootscheepse lastercampagne tegen

Sihanouk op touw is gezet. Het bericht geeft Sihanouk hernieuwde vechtlust. De noodzaak om met de communisten in zee te gaan, neemt hij voor lief: hij stuurt Penn Nouth naar Tsjoë En-lai om deze te berichten, dat hij de strijd met Lon Nol zal aanbinden. Hij vormt ter plekke een regering in ballingschap.

De ambassadeur 'van Lon Nol' in Peking komt Sihanouk, zonder de gebruikelijke begroetingsceremonie in acht te nemen, melden, dat hij is afgezet. Sihanouk ontsteekt in grote woede en dwingt de ambassadeur hem knielend te begroeten, zoals het hoort. Penn Nouth komt terug van Tsjoë En-lai, sust Sihanouks woede en vertelt, dat China's eerste minister zeer verheugd was over Sihanouks besluit. Hij heeft meteen Pham Van Dong, Noord-Viëtnams eerste minister gebeld en gezegd naar Peking te komen.

Sihanouk vat nieuwe moed, vooral als ook het verzet, de Rode Khmer waaronder de door hem 'vermoorde' Khieu Samphan en Hou Youn, hem per telegram hun onvoorwaardelijke steun toezeggen. Dat de Rode Khmer hem nodig heeft om de gunst van het volk te winnen, beseft hij wel, maar neemt hij op de koop toe. Toch vraagt hij zich nog vertwijfeld af of hij ooit thuis zal komen.

Penn Nouth verzoekt Manac'h bij de Franse en Amerikaanse regering te pleiten voor steun. Ten slotte vraagt hij de geesten te waken over Cambodja.

Einde eerste episode

Tweede episode

Eerste bedrijf

EERSTE TONEEL

(Phnom Penh. Voor het heiligdom)

Suramarit, de dode koning, maakt de balans op van de politieke verwickelingen. Khieu Samnol en haar Vietnamese vriendin Lamné komen binnen met een fiets, waarvan de banden steeds lek raken. Ze overwegen de fiets dan maar aan een Chinees te verkopen.

Khieu Samnol leert Mevrouw Lamné de toverformule om doden tot leven te wekken. Prompt verschijnt Suramarit, die om de fiets vraagt om er op naar Peking af te reizen, naar zijn zoon.

TWEEDE TONEEL

Sihanouk maakt de balans op, verbaast zich over zijn samenwerking met Vietnam, zijn vijand immers 'vanaf het begin van de Geschiedenis tot vorige week'.

Sihanouk ontmoet Pham Van Dong. Vriendschapsbeloften, ogenschijnlijk geen spoor van onderling wantrouwen.

Penn Nouth wil Pham Van Dongs erewoord.

De door Sihanouk 'vermoorde' Khieu Samphan en Hou Youn komen binnen. Met hen maakt Sihanouk soortgelijke afspraken als met Pham Van Dong.

Suramarit, uitgeput op de fiets aangekomen, is in het geheel niet tevreden over de verbintenissen, die zijn zoon zojuist met de ervijanden is aangegaan. Sihanouk volhardt: het noodlot dwingt hem ertoe, van een keuze is geen sprake. Manac'h komt melden, dat Amerika noch Frankrijk bereid zijn ook maar iets ten gunste van Sihanouk te ondernemen. Sihanouk ziet geen andere oplossing dan de gewapende strijd en wil zijn kersverse Rode Khmer-ministers bij elkaar roepen. Die blijken echter vertrokken onder het voorwendsel, dat hun strijd temidden van het Cambodjaanse volk gevoerd moet worden, terwijl het symbool Sihanouk maar vanuit Peking moet opereren. Sihanouk voelt zich volslagen in de steek gelaten, maar geeft de moed niet op.

Tweede bedrijf

EERSTE TONEEL

(Phnom Penh)

Mevrouw Lamné is haar vriendin Khieu Samnol kwijt. Plotseiling komt deze opdagen met een jongen, die koning Suramarit onder haar hoede heeft gesteld. De twee oudjes zijn blij met hun nieuwe zoon en met het vertrouwen, dat de oude koning in hen stelt.

TWEEDE TONEEL

(Phnom Penh)

Sirik Matak en Cheng Heng bespreken de noodzaak om Lon Nol aan de kant te zetten.

Lon Nol, inmiddels door een beroerte halfzijdig verlamd en gekluisterd aan een rolstoel, heeft het gesprek gehoord en komt binnen. Prins Sirik Matak vraagt hem Kossomak toe te staan het land te verlaten. De bijgelovige Lon Nol denkt echter, dat hij zijn verlamming aan haar verwensingen te danken heeft; hij weigert.

De samen met Amerika gevoerde oorlog tegen Vietnam verloopt niet bepaald voorspoedig: er zijn verliezen onder de Cambodjanen, meldt kolonel Um Savuth.

Een ruzie over verdeling van de macht eindigt in het aftreden van Sirik Matak en in het ontslag van Cheng Heng als voorzitter van het Parlement.

Trots dicteert Lon Nol een brief aan Nixon, waarin hij meldt nu dan toch eindelijk alleen te heersen.

DERDE TONEEL

Sihanouk en zijn adjudant kapitein Ong Meang maken de balans op van nu alweer drie jaar ballingschap. Lon Nol zit nog altijd stevig in het zadel, Sihanouks zogenaamde handlangers, de Rode Khmer en Vietnam, hebben het te druk met hun eigen strijd. Als straks Tsjoë En-lai er niet meer is, rest Sihanouk geen enkele vriend meer.

Penn Nouth komt binnen met het heuglijke nieuws, dat Sihanouk enkele weken naar Phnom Penh mag komen. Drie jaar ellende vallen bij dat bericht in het niet.

VIERDE TONEEL

(Phnom Penh)

Een Sihanouk-aanhanger heeft een mislukte aanslag op Lon Nol gepleegd. Lon Nol draagt zijn eerste minister Long Boret op het land te zuiveren en ook Sirik Matak in te sluiten, al leidt deze sinds zijn aftreden een teruggetrokken leven. De ambassadeur van Amerika in Phnom Penh, John Gunther Dean, komt binnen en leest Lon Nol naar aanleiding van de zoveelste militaire nederlaag de les. De door Amerika geleverde wapens blijken door Lon Nols officieren doorverkocht te worden aan de Rode Khmer. Het leger verkeert in deplorabele staat en blijkt heel wat minder groot, dan Lon Nol Amerika wil doen geloven. Dean raadt Lon Nol aan zich weer te verzoenen met degenen, met wie hij deze 'revolutie' ooit begonnen is, Sirik Matak met name. Lon Nol knikt ja en amen, maar zodra Dean de hielen heeft gelicht, slaat hij diens adviezen hardop in de wind.

VIJFDE TONEEL

(Angkor)

Sihanouk is droevig: hij verbindt zijn naam aan de Rode Khmer en krijgt daar niets voor terug. Prinses Monique troost hem.

De Rode Khmers bespreken de stand van zaken. Saloth Sâr, die voortaan Pol Pot heet, acht Sihanouk ongevaarlijk: als de boeren nog steeds de ploeg in de steek laten bij het horen van zijn naam, dan ligt dat aan de politieke lessen. Ze werken verdergaande maatregelen uit om het oude bestel met wortel en al uit te roeien. De monniken moet het zwijgen worden opgelegd, de bevolking moet in genummerde sectoren worden ondergebracht, generatie bij generatie, en het dragen van uniforme kleding moet worden verplicht. Khieu Samphan hoopt over zes weken aan de poorten van Phnom Penh te staan.

Derde bedrijf

EERSTE TONEEL

(Phnom Penh)

Ambassadeur Dean denkt dat het vrije Cambodja nog net het droge seizoen doorkomt, zodra de regens gaan vallen, zal de Rode Khmer de oorlog winnen. Senator Maccloskey denkt, dat het heengaan van Lon Nol Cambodja ten goede zou komen; Dean zegt toe daar vandaag nog voor te zorgen. Hij vertelt Maccloskey over de gruwelijke massamoord die de Rode Khmer in het dorp Sarsar Sdam hebben aangericht. Maccloskey weigert aanvankelijk het verhaal te geloven. Dean vraagt Maccloskey het Congres te bewegen zijn Cambodja niet in de steek te laten. Dean onderhandelt via eerste minister Long Boret over het heengaan van Lon Nol. Uiteindelijk stemt deze ermee in tegen betaling van 1 miljoen dollar te verdwijnen. Maccloskey belooft zijn best te doen voor Deans Cambodja.

Keeley komt de val van de stad Neak Luong melden. Een groot deel van Cambodja is nu communistisch. Dat Lon Nol vertrokken is, zal daar volgens Dean weinig aan kunnen veranderen. Hij vreest, dat het te laat is voor compromissen.

TWEDE TONEEL

(Peking)

Volgens Sihanouk zal de eerste die deze maand Phnom Penh bereikt heer en meester zijn. Met behulp van de Amerikanen zou hij de Rode Khmer nog net voor kunnen zijn. Hij stemt ermee in, dat ambassadeur Manac'h over deze laatste kans gaat onderhandelen met de Amerikanen.

Als Ieng Sary, de waakhond van Pol Pot binnenkomt, beweert Sihanouk bij hoog en bij laag tegen iedere vorm van onderhandeling te zijn. Er is genoeg onderhandeld, de harde lijn is de enige oplossing. Ieng Sary vertrouwt hem niet en bedreigt hem alvast, voor het geval hij zich tegen de Rode Khmer zou willen keren. Sihanouk ontkent in alle toonaarden. Het valt hem zwaar op deze manier te opereren, zegt hij als Ieng Sary weer weg is, maar het gaat ten slotte om zijn land en dat is alles waard.

DERDE TONEEL

(Aan de oevers van de Mekong).

De Rode Khmers bespreken wat hun te doen staat na de verovering van Phnom Penh, waar het verzet tegen hun toekomstige bewind zich concentreert. Ze besluiten de tweeënhalf miljoen inwoners te evacueren. Alleen Hou Youn verzet zich ertegen om de bevolking van de hoofdstad zonder middelen van bestaan de stad uit te jagen. Hij begrijpt Khieu Samphan niet, wiens eigen moeder in Phnom Penh woont. Als Hou Youn weg is besluiten de Rode Khmers hun evacuatieplan uit te voeren en Hou Youn bij gelegenheid uit de weg te ruimen.

VIERDE TONEEL

(Peking)

De afgezant van de Verenigde Staten meldt Penn Nouth, dat President Ford en Kissinger willen dat Sihanouk onmiddellijk terugkeert naar Phnom Penh. Iedereen wil Sihanouk terug, zelfs prins Sirik Matak. De Amerikanen beloven, zonder enige andere voorwaarden dan dat Sihanouk moet terugkeren, nog even in Cambodja te blijven.

Een secretaris komt melden, dat Phnom Penh op het punt staat te vallen. De Amerikanen verlaten hals over kop het land. De afgezant zegt tegen Penn Nouth, dat dit hem ten zeerste spijt en vertrekt. Penn Nouth constateert, dat terugkeer niet meer mogelijk is.

VIJFDE TONEEL

(Phnom Penh. Aan de oevers van de Mekong)

Long Boret heeft de hulp van prins Sirik Matak ingeroepen: de Rode Khmer nadert met rasse schreden. Ambassadeur Dean komt gehaast binnen en stelt met spijt vast, dat er niets anders op zit dan het land te verlaten. Hij nodigt Sirik Matak, Long Boret en Saukham Khoy uit in zijn helicopter naar Thailand te vluchten. Sirik Matak weigert: sterven voor zijn land is veruit te verkiezen boven een schaamtevolle vlucht. Long Boret is dezelfde mening toegedaan. Alleen Saukham Khoy laat zich overtuigen. De beide anderen blijven in grote angst achter. Sirik Matak zingt een door Sihanouk gecomp-

neerd liedje.

Het geluid van bombardementen komt steeds dichterbij.

ZESDE TONEEL

(Phnom Penh)

Yukanthor is dolblij, omdat met de Rode Khmer natuurlijk ook Monseigneur Papa terugkomt. Hij heeft hem nog niet gezien, moet hij Khieu Samnol bekennen.

Via luidsprekers wordt de bevolking opgedragen de stad te verlaten. Khieu Samnol vraagt zich af hoe het dan verder met de zieken in de ziekenhuizen moet.

De dode Hou Youn brengt verslag uit over de chaos op de wegen en over de zwarte Mercedes waarin de weldoorvoede Ieng Sary en de als immer aan het oog onttrokken Pol Pot de stad binnenrijden.

Vierde bedrijf

EERSTE TONEEL

(Peking)

Sihanouk wil naar Korea vertrekken. Tsjoe En-lai overtuigt hem ervan, dat hij onmiddellijk terug moet keren naar Cambodja: de Rode Khmer zal hard van stapel lopen en een rustgevend factor als Sihanouk is volgens meer dan welkom. Sihanouk stemt toe. Tsjoe En-lai leest Ieng Sary en Ieng Thirith de les over de revolutie: ook hier gelden seizoenen, net als in de natuur. Een volk moet langzaam naar het communisme toegroeien, zoals de ervaring in China heeft geleerd.

Nadat hij is weggegaan, beschimpen de Rode Khmers hem: hij is alleen maar jaloers op hun perfecte revolutie.

TWEDE TONEEL

('s Nachts. Kamp Veal Vong)

Khieu Samnol en Mevrouw Lamné praten over de vele doden die dagelijks vallen. Khieu Samnol sterft liever dan aan haar zoon herinnerd te worden. Ze bespreken alle tegenstrijdige geruchten over de terugkeer van Sihanouk, over zijn

DERDE TONEEL

(Siem Reap. In de omgeving van Angkor)

Sihanouk is wederom volkomen ontmoedigd. Hij wil schreeuwen en huilen in plaats van zich te schikken onder het juk van de Rode Khmer. Prinses Monique en Penn Nouth zijn bang, dat zijn openhartigheid hun nog het leven zal kosten.

Wijzend naar de duizenden arbeiders die een kanaal aan het graven zijn, beweert Khieu Samphan dat iedere dag sinds de 17e april een feest is voor deze mensen. Voorspoed en waardigheid zijn sindsdien hun deel.

Yukanthor komt Sihanouk begroeten, hij is dolblij hem eindelijk te zien. Sihanouk krijgt hem met moeite zover de revolutie in het bewijzen van Khieu Samphan te bejubelen. Khieu Samphan geeft opdracht hem in de gaten te houden. Sihanouk zegt Khieu Samphan zijn volk te willen aankondigen dat hij zich terug trekt als staatshoofd. Khieu Samphan staat hem dat niet toe. De Prinses en Penn Nouth tronen Sihanouk mee naar huis.

Khieu Samphan zweert, dat iedereen in Sihanouks omgeving Sihanouks eventuele aftreden met de dood zal moeten bekopen: de Rode Khmer hebben hem nodig als dekmantel.

VIERDE TONEEL

(’s Nachts. Kamp Veal Vong)

Koningin Kossomak heeft een list bedacht om Khieu Samnol aandeel in de Rode Khmer-revolutie, over zijn belofte de pagodes en scholen weer te openen.

Ze roepen de dode Koningin Kossomak op, die in haar nieuwe omgeving steeds meer oude bekenden tegenkomt. Ook haar trouwe Mom Savay heeft zich bij haar gevoegd. Khieu Samnol en Mevrouw Lamné vragen de koningin om raad: ze hebben honger, maar wel honderd dollar, echter sinds de Rode Khmer het geld heeft afgeschaft kun je rijst alleen nog maar met rijst kopen.

Hou Youn komt opdagen. De beide oude vrouwtjes slaan op de vlucht, omdat ze niet weten, dat hij dood is. Kossomaks haat voor Hou Youn maakt plaats voor medelijden.

en Mevrouw Lamné aan rijst te helpen. In het bijzijn van een Chinees moet Samnol Lamné veel rijst aanbieden in ruil voor haar dollars, die vanaf volgende week, als de grenzen weer open gaan, weer veel waard zijn... De truc werkt. De Chinees geeft Lamné veel rijst voor haar dollars. Beide vrouwen hebben weer voor enige tijd te eten.

VIJFDE TONEEL

Prinses Monique verkeert in doodsangst sinds Sihanouk heeft laten weten af te zullen treden. Penn Nouth komt binnen voor een laatste onderhoud met Sihanouk. Hij probeert de prins tot andere gedachten te brengen. Deze antwoordt hem, dat Penn Nouth zelf zich maar aan de zijde van de Rode Khmer moet scharen, maar dat hij de moed niet meer kan opbrengen. Penn Nouth bekent, dat hij gisteren al een hoge post heeft aanvaard bij de Rode Khmer. Sihanouk neemt het hem niet kwalijk, al kan Penn Nouth dat nauwelijks geloven.

Omdat Rode Khmer ieder contact van de buitenwereld met Sihanouk verbiedt, neemt Penn Nouth afscheid. Hij en Sihanouk beloven elkaar via de sterren met elkaar te praten. Kapitein Ong Meang weigert Penn Nouth te volgen en bij de onder huisarrest geplaatste Sihanouk te blijven.

Vijfde bedrijf

EERSTE TONEEL

(’s Nachts. Kamp Veal Vong)

Mevrouw Lamné overhoort Khieu Samnol, die haar politieke lessen niet goed leert. Samnol denkt steeds muziek te horen: de dood roept haar. Lamné schreeuwt, omdat Khieu Samnol sterven gaat. Een Rode Khmer maant haar ruw tot stilte. De dode Hou Youn grijpt hem van achteren vast en roept Yukanthor toe hem neer te steken. Yukanthor doodt de Rode Khmer, Yukanthor is buiten zinnen van vreugde. Hij en Lamné blijven alleen achter.

TWEEDE TONEEL

(Phnom Penh, het Koninklijk Paleis)

Sihanouk heeft Khieu Samphan een brief gestuurd, waarin hij eist, dat hij zijn familie mag zien. Hij voelt zich een dode, opgesloten als hij is. Hij tart, Khieu Samphan die hem uiteindelijk op komt zoeken, hem in het openbaar te laten fusilleren. Hij wil sterven. Khieu Samphan geeft al het personeel opdracht het paleis te verlaten.

Suramit komt om zijn zoon van zelfmoord te weerhouden. Hij probeert hem op te vrolijken met berichten over revolterende Rode Khmer en over de Vietnamese Generaal Giap die steeds heviger aan de Cambodjaanse grenzen morreert. Sihanouk wordt er niet vrolijker op: hij wil zijn kinderen en kleinkinderen zien. Khieu Samphan komt Sihanouk ophalen om naar Pol Pot te gaan.

DERDE TONEEL

(Aan de andere zijde van de Mekong)

Generaal Giap en Generaal Van Tien Dung bespreken de militaire vorderingen: eindelijk zal Cambodja Vietnamesees worden!

VIERDE TONEEL

(Aan de oevers van de Mekong)

Khieu Samphan gaat Pol Pot halen. Sihanouk en de prinses blijven alleen achter. Penn Nouth komt op. Hij verwijt Sihanouk ieder teken van leven van zijn kant genegeerd te hebben: gedurende drie jaren heeft Sihanouk al zijn brieven teruggestuurd. Sihanouk ontkent niet eens, maar beklagt Penn Nouth, dat hij de louche hand van de Rode Khmer niet herkend heeft in zijn 'verraad': Penn Nouth heeft er kennelijk voor gekozen om hem te wantrouwen.

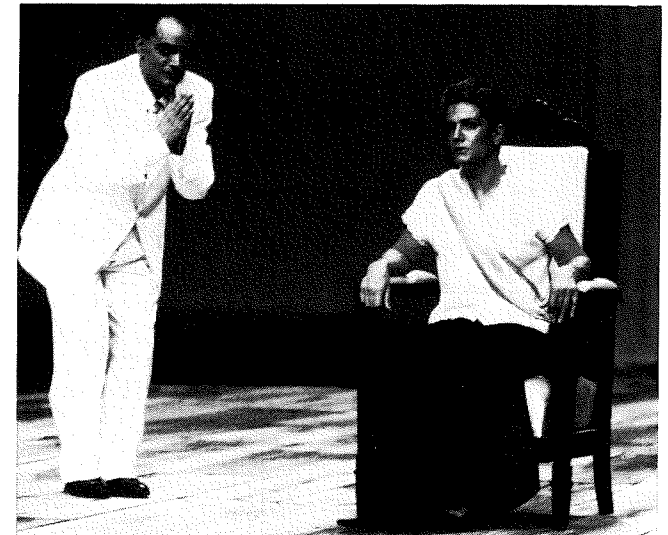
Aangezien de Vietnamese troepen oprukken, wil Pol Pot dat Sihanouk met Penn Nouth naar Peking vertrekt om de wereld te wijzen op het onrecht dat zich voltrekt in Cambodja. Sihanouk maakt de balans op van negen jaar vernedering.

LAATSTE SCÈNE

(Cambodja)

De doden nemen afscheid van Sihanouk die vertrekken gaat. Ze geven hem raad. Mevrouw Lamné en Yukanthor, nog in leven, ontmoeten de doden. Ze bespreken de toekomst met hen. Khieu Samnol raadt Lamné op de valreep naar Parijs te gaan: "ze heeft een nicht in Parijs die in Besançon woont." Lamné en Yukanthor gaan, drie miljoen dode Cambodjanen achter zich latend, de Thaise grens over.

Einde

Georges Bigot en Odile Cointepas

Historisch Overzicht

1863

1863 Koning Norodom gaat akkoord met het Franse protectoraat over Cambodja.

1922, 31 okt. Geboorte van Norodom Sihanouk.

1930, 3 febr. Oprichting van de Indochinese Communistische Partij onder aanvoering van Ho Chi Minh.

1940 Oprichting van de Khmers Serei, (Vrije Khmers) onder leiding van Son Ngnoc Thanh; groeperingen van uiteenlopende politieke richting, die allemaal onafhankelijkheid nastreven, maken er deel van uit.

25 april, 1941 Norodom Sihanouk wordt tot koning van Cambodja gekroond.

mei 41 Tijdens de Japanse bezetting van Indochina komen (in een stadje in Zuid-China) afgevaardigden samen van verschillende clandestiene organisaties rond Ho Chi Minh, Pham Van Dong en Vo Nguyen Giap; ontstaan van Vietminh (Vietnamees Onafhankelijkheidsfront).

7 dec. 1941 Aanval op Pearl Harbour door Japan, waardoor de Verenigde Staten betrokken raken bij de Tweede Wereldoorlog.

1945 Dood van Franklin Roosevelt. Harry Truman president van de Verenigde Staten.

12 maart 1945 Nog tijdens de Japanse bezetting roept Sihanouk de onafhankelijkheid uit van Cambodja.

2 sept. 1945 Ho Chi Minh roept de Democratische Republiek van Noord-Vietnam uit.

okt. 1945 Norodom Sihanouk verzet zich met succes tegen de Franse pogingen om het protectoraat over Cambodja nieuw leven in te blazen

1946

maart 1946 Ho Chi Minh wordt President van de Democratische Republiek van Noord-Vietnam.

19 dec. 1946 Begin van de eerste Indochinese oorlog: opstand van de Vietminh tegen Frankrijk.

1949 Aankomst in Parijs van de eerste Khmer-studenten (waaronder Saloth Sâr), die zich geleidelijk aan tot het communisme bekeren: zij richten een Kring van Marxistische Studenten op, die contact onderhoudt met de Franse Communistische Partij (PCF) en nemen zitting in het Comité voor de Onafhankelijkheid van Cambodja en in de Vereniging van Khmer-studenten in Frankrijk.

1 okt. 1949 Mao Tse-toeng roept de Volksrepubliek China uit.

8 nov. 1949 Frankrijk staat Cambodja een 'beperkte onafhankelijkheid' toe.

jan. 1950 China en de USSR erkennen de Republiek van Noord-Vietnam.

1950-1953 Koreaanse oorlog, waarin Zuid-Korea (gesteund door de Verenigde Staten, Frankrijk en Groot-Britannië) vecht tegen de communistische strijdkrachten van Noord-Korea (gesteund door China.)

1950-1954 Toenemende steun van Verenigde Staten voor de Franse strijdmacht in Indo-China, waardoor de Amerikanen vaste voet krijgen in Zuid-Vietnam nog voordat Frankrijk de wapens heeft neergelegd.

30 sept. 1951 Op initiatief van de Vietminh oprichting van de Revolutionaire Volkspartij van Cambodja. Enkele leden zijn uit de Indochinese Communistische Partij afkomstig, een tiental van de Communistische Partij van Frankrijk.

eind 1951 Vestiging van Vietminh-eenhe-

den op Cambodjaans grondgebied.

juni 1952 Norodom Sihanouk begint aan zijn 'Koninklijke Kruistocht' ten behoeve van de Onafhankelijkheid en raakt hoe langer hoe meer betrokken bij de strijd tegen de Vietminh die enkele provincies in Cambodja overheerst.

4 nov. 1952 Generaal Eisenhower wordt tot president gekozen (Richard Nixon, vice-president.)

6 maart 1953 Dood van Jozef Stalin. Nikita Chroetsjov volgt hem op in de Opperste Sovjet.

9 nov. 1953 Cambodja wordt onafhankelijk. Penn Nouth wordt benoemd tot Eerste Minister.

1953 Terugkeer naar Cambodja uit Parijs van verschillende 'marxistische' studenten, waaronder Saloth Sâr.

7 mei 1954 Frankrijk wordt verslagen bij Dien Bien Phu door Vietnamese strijdkrachten, aangevoerd door Generaal Giap.

20 juli 1954 Geneefse Akkoorden over Zuid-Oost-Azië. Vietnam wordt in tweeën gedeeld, in afwachting van algemene verkiezingen over de hereniging van het land. Frankrijk erkent de Democratische Republiek van Noord-Vietnam. Norodom Sihanouk verkrijgt erkenning van de onafhankelijkheid, de eenheid en de onschendbaarheid van het Cambodjaanse grondgebied.

8 sept. 1954 Oprichting van de Z.O.A.V.O. (Zuid-Oost-Aziatische Verdragsorganisatie), onder auspiciën van de Verenigde Staten als buffer tegen het oprukkende socialisme in Azië.

3 maart 1955 Norodom Sihanouk treedt af ten gunste van zijn vader, Norodom

Suramarit.

april 1955 Prins Sihanouk richt een politieke eenheidspartij op, de Sangkum Reastr Niyum (Socialistische Volkspartij), waar hij de leider van is. Sihanouk vertegenwoordigt Cambodja op de eerste Conferentie van Niet-Gebonden Landen in Bandoeng.

14 mei 1955 Oprichting van het Warschaupact.

16 juni 1955 Generaal Diem wordt President van Zuid-Vietnam en zegt de Geneefse Akkoorden op, onder druk van de Verenigde Staten.

11 sept. 1955 parlementsverkiezingen in Cambodja. Triomf voor de Sangkum-partij.

25 febr. 1956 XXe Congres van de Communistische Partij van de Sovjets. Begin van de destalinisatie.

28 april 1956 Frankrijk verlaat Vietnam. Uitbreiding van de Amerikaanse aanwezigheid in Zuid-Vietnam.

12 jan. 1957 Norodom Sihanouk verklaart Cambodja neutraal.

1958 Begin van de strijd van het Vietcongleger tegen het bewind van Generaal Diem.

29 mei 1958 Generaal de Gaulle wordt tot President gekozen.

31 mei 1958 Afkondiging van de 'Grote Sprong Voorwaarts' in China: opzienbarende pogingen om de produktie van industrie en landbouw op te voeren.

14 juni 1960 Norodom Sihanouk wordt bij referendum tot staatshoofd uitgeroepen.

7 nov. 1960 John F. Kennedy in het Witte Huis.

20 dec. 1960 Oprichting van het Nationale Bevrijdingsfront van Zuid-Vietnam.

1960 Begin van onenigheid tussen China en de USSR. De USSR stopt de econo-

mische en technische hulp aan China.

1962 Khieu Samphân en Hou Youn, 'progressistische militanten' en toekomstige leden van de Rode Khmer, worden lid van de Sangkum-partij. Ze worden gekozen als afgevaardigden in de kamer. Norodom Sihanouk benoemt Khieu Samphân tot staatssecretaris van handel.

okt. 1963 Saloth Sâr, Ieng Sary en Son Sen, communisten die door Sihanouk 'Rode Khmers' worden genoemd, gaan ondergronds.

1 nov. 1963 Met behulp van de CIA wordt Generaal Diem ten val gebracht en vermoord.

10 nov. 1963 Norodom Sihanouk weigert verdere economische en militaire steun van Amerika en stuurt het diplomatieke VS-personeel terug naar huis.

22 nov. 1963 Moord op President John F. Kennedy.

jan. 1964 Naasting van alle banken en privé-bedrijven door Norodom Sihanouk.

6 juni 1964 Frankrijk knoopt diplomatieke betrekkingen aan met de Volksrepubliek China.

15 okt. 1964 Nikita Chroetsjov wordt afgezet en vervangen door Leonid Brezjnev (1e Secretaris van de Communistische Partij) en Alexander Kosygin (1e Minister).

3 nov. 1964 Lyndon B. Johnson in het Witte Huis.

14 febr. 1965 Eerste Conferentie van Indochinese Volkeren, in Phnom Penh.

20 febr. 1965 Generaal Thieu en Generaal Nguyen Cao Ky samen aan de macht in Saïgon.

1 mei 1965 Amerikaanse bombardement in de buurt van de 'Papegaaiebek', aan de

Cambodjaanse grens.

3 mei 1965 De diplomatieke betrekkingen tussen Cambodja en de Verenigde Staten worden verbroken.

9 dec. 1965 Generaal de Gaulle wordt tot President van de Republiek gekozen.

1966

18 april 1966 Begin van de Culturele Revolutie in China.

1 sept. 1966 Bejubeld bezoek van Generaal de Gaulle aan Cambodja. Redevoering te Phnom Penh.

11 sept. 1966 Parlementsverkiezingen in Cambodja. Voor de eerste keer heeft rechts de meerderheid in de Kamer.

18 okt. 1966 Generaal Lon Nol, Eerste Minister, stelt de regering samen.

26 nov. 1966 Prins Sihanouk stelt een 'schaduw-regering' in het links. Khieu Samphân, Hum Nim en Hou Youn maken daar deel van uit.

eind 1966 In Zuid-Vietnam worden 390.000 GI's gestationeerd.

begin 1967 Amerikaans-militaire operaties aan de Khmer-Zuid-Vietnamese grens.

2 april 1967 Begin van de opstand van de boeren, die zich, gesteund door de communisten, verzetten tegen de onteigeningsoperaties van Lon Nol in de provincie Battambang. Norodom Sihanouk maakt zich ongerust. Lon Nol onderdrukt de opstand op bloedige wijze.

april 1967 De communistische ministers en kamerleden – Hou You, Hun Nim en Khieu Samphân – gaan ondergronds.

30 april 1967 Aftreden van Lon Nol.

Op 3 mei wordt Penn Nouth benoemd tot

Premier van een noodregering.

30 juni 1967 Phnom Penh knoopt diplomatieke betrekkingen aan met Noord-Vietnam.

30 jan. 1968 'Têt'-offensief (Vietnamese Nieuwjaarsdag): het Nationaal Bevrijdingsfront voert een grootscheepse aanval uit op bijna honderd Zuidvietnamese nederzettingen en bezet enkele provinciesteden, met name Hué.

13 juni 1968 Opening van de Vietnam-conferentie in Parijs.

1 nov. 1968 Lyndon Johnson besluit de bombardementen op Noord-Vietnam een halt toe te roepen. Maar:

5 nov. 1968 neemt Richard Nixon zijn intrek in het Witte Huis; hij staat een aanvalspolitiek voor.

1969

begin 1969 Oprichting van trainingskampen voor de Rode Khmer door Nationale Bevrijdingsfront van Vietnam. De Rode Khmer telt minder dan 1000 manschappen.

27 april 1969 Aftreden van generaal de Gaulle.

22 mei 1969 Opening in Phnom Penh van een ambassade van het Nationale Bevrijdingsfront van Zuid-Vietnam.

10 juni 1969 Het Nationaal Bevrijdingsfront wordt Revolutionaire Overgangsregering.

11 juni 1969 Norodom Sihanouk knoopt weer diplomatieke betrekkingen aan met de Verenigde Staten, die de onafhankelijkheid van Cambodja beloven te respecteren.

15 juni 1969 Georges Pompidou wordt gekozen tot President van Frankrijk.

1 aug. 1969 Aftreden van Penn Nouth om gezondheidsredenen. Lon Nol vervangt hem op de 12e aug. Direct daarop vertrekt Lon Nol naar Frankrijk om gezondheidsredenen. Prins Sirik Matak is zijn ad interim.

23 aug. 1969 Verdaging van terugtrekking van GI's uit Vietnam.

3 sept. 1969 Dood van Ho Chi Minh. Prins Sihanouk gaat naar de begrafenis in Hanoi.

3 nov. 1969 Door radio en televisie uitgezonden toespraak van Richard Nixon over de 'vietnamisering' van de oorlog in Vietnam.

1969 Grensschermselingsen tussen China en de USSR.

dec. 1969 Op verzoek van Sihanouk verklaart het Congres van de Sangkum-partij zich tegen de ontnaastingsvoorstellen van Sirik Matak.

7 jan. 1970 Prins Sihanouk vertrekt voor een reis langs buitenlandse hoofdsteden, te beginnen in Frankrijk.

11 maart 1970 Plundering in Phnom Penh op instigatie van Lon Nol van de ambassade van de Revolutionaire Overgangsregering en van de Democratische Republiek van Noord-Vietnam.

13 maart 1970 Norodom Sihanouk vertrekt vanuit Parijs naar Moskou.

18 maart 1970 Norodom Sihanouk wordt afgezet middels een door Lon Nol en Sirik Matak op touw gezette staatsgreep. Prins Sihanouk verneemt het nieuws in Moskou. Lon Nol vormt een regering. Cheng Heng wordt representatief Staatshoofd. Sihanouk gaat naar Peking.

20 maart 1970 De Verenigde Staten erkennen het bewind van Lon Nol. Frankrijk verbreekt niet de diplomatieke betrekkingen

met Phnom Penh.

21 maart 1970 Geheime aankomst in Peking van Pham Van Dong, Vietnams Eerste Minister, om Sihanouk te verzekeren van de steun van Hanoi. Ontmoeting Tsjoë En-lai, Pham Van Dong, Sihanouk.

23 maart 1970 Vanuit Peking roept Sihanouk op tot de vorming van een Nationaal Eenheidsfront van Cambodja dat het bewind Lon Nol / Sirik Matak met de wapens omver moet werpen. De oproep wordt uitgezonden door Radio Peking en Radio Hanoi.

24 maart 1970 De drie 'verdwenen' Rode Khmer-afgevaardigden Khieu Samphân, Hou Youn en Hu Min duiken op in Peking. Ze betuigen hun adhesie met het Nationale Eenheidsfront van Cambodja en zeggen het Staatshoofd, Prins Sihanouk, hun onvoorwaardelijke steun toe.

26 tot 28 maart 1970 Opstand van de boeren in Kompong Cham ten gunste van Sihanouk. Lon Nol laat de demonstranten uitmoorden. Tienduizenden oproerlingen begeven zich naar Phnom Penh.

maart 1970 Lon Nol laat in heel Cambodja Vietnamese burgers ombrengen. Hij zet een lastercampagne op touw (aanplakbiljetten, luidsprekers enz.) tegen de persoon van Sihanouk. Enkele van diens kinderen, waaronder Prins Norodom Ranariddh, worden gearresteerd.

24 en 25 april 1970 Conferentie van Indochinese Volkeren op initiatief van Norodom Sihanouk, ter bundeling van de krachten van de Laos, Cambodja en Vietnam.

30 april 1970 Nixon kondigt de invasie in Cambodja aan. Op 1 mei trekken de Ameri-

kaanse strijdkrachten vanuit Zuid-Vietnam Cambodja binnen.

5 mei 1970 Demonstraties aan de universiteiten en protesten van de Senaat in de Verenigde Staten tegen de invasie in Cambodja. Schietpartij op de campus van de Kent State University.

5 mei 1970 Vorming in Peking van een Koninklijke Regering van Nationale Eenheid van Cambodja. Voor de helft bestaat de regering uit Sihanoukisten (Penn Nouth:) eerste minister; Chea San: minister van Justitie; Sarin Chak: minister van Buitenlandse Zaken enz.) en voor de helft uit Rode Khmers (Khieu Samphân: minister van Defensie; Hou Youn: minister van Binnenlandse Zaken; Hu Nim: minister van Voorlichting enz.)

11 mei 1970 De senators Cooper en Church dienen een amendement in, dat ieder verder militair ingrijpen van Amerika in Cambodja wil voorkomen.

20 mei 1970 Adhesieverklaring van Mao Tse-toeng aan Norodom Sihanouk.

2 juli 1970 Koningin Kossomak wordt uit het Paleis verdreven. Ze wordt in een bewaakte residentie ondergebracht.

5 juli 1970 In Phnom Penh wordt Norodom Sihanouk bij verstek ter dood veroordeeld en zijn vrouw tot levenslange gevangenisstraf.

9 okt. 1970 Lon Nol roept de Republiek uit. Cambodja heet voortaan de Khmerse Republiek.

10 okt. 1970 Peking erkent de Koninklijke Regering van Nationale Eenheid als enige wettige regering van Cambodja.

9 nov. 1970 Overlijden van de Gaulle.

begin dec. 1970 Phnom Penh wordt

bedreigd met omsingeling door verzets-groeperingen.

jan. 1971 De Vietnamezen rukken op tot het vliegveld Pochentong, bij Phnom Penh, en vernietigen militaire vliegtuigen.

maart 1971 Het verzet heeft 4/5 van het Cambodjaanse grondgebied in zijn macht.

8 mei 1971 Lon Nol, inmiddels tot maarschalk bevorderd, keert terug van een verblijf van twee maanden in Honolulu, waar hij medisch verzorgd werd vanwege een beroerte die hem voor de helft verlamt.

okt. 1971 Nederlaag van het republikeinse leger te Kompong Thom (de zgn. Chencia II-operatie).

18 okt. 1971 Lon Nol ontbindt het Parlement en regeert per decreet.

26 dec. 1971 Amerika begint opnieuw Noord-Vietnam te bombarderen.

1972

21 tot 29 febr. 1972 Reis van Richard Nixon naar de Volksrepubliek China.

In Vietnam veroordeelt Generaal Giap de vredesgesprekken van Richard Nixon.

maart 1972 Saloth Sâr (alias Pol Pot) wordt opperbevelhebber van de Rode Khmer.

10 maart 1972 Staatshoofd Cheng Heng wordt afgezet door Lon Nol, die zichzelf uitroept tot President van de Republiek.

Sirik Matak is Premier.

13 maart 1972 Sirik Matak wordt afgezet. Son Ngoc Thanh, tegenstander van Sihanouk van het eerste uur, wordt Premier.

8 mei 1972 Blokade van de Noordvietnamese havens door Richard Nixon.

mei 1972 Bezoek van Nixon aan Moskou.

7 nov. 1972 Herverkiezing van Nixon.

15 jan. 1973 Stopzetting van de Amerikaanse bombardementen op Noord-Vietnam.

27 jan. 1973 Ondertekening van de akkoorden van Parijs, die een einde maken aan de oorlog in Vietnam (Kissinger/Le Duc Tho).

febr. 1973 Vertienvoudiging van de bombardementen op Cambodja. Het bevolkingsaantal van Phnom Penh neemt toe van 500.000 tot twee miljoen.

febr. en maart 1973 Norodom Sihanouk en zijn echtgenote bezoeken de door de Rode Khmer bevrijde gebieden, onder begeleiding van de aanvoerders van het binnenlandse verzet. Sihanouk ontmoet voor de eerste keer, in de Angkor-streek, een zekere Pol Pot (alias Saloth Sâr).

29 maart 1973 Vertrek van de laatste Amerikaanse troepen uit Vietnam.

maart 1973 Het bewind van Lon Nol wankelt, stakingen zijn aan de orde van de dag. Lon Nol roept de staat van beleg uit.

1973 Prins Sirik Matak bekritiseert openlijk het bewind van Lon Nol, die de weg baant voor het communisme. Hij wordt onder huisarrest gesteld.

mei 1973 Watergate-schandaal in de Verenigde Staten.

10 mei 1973 De Kamer van Afgevaardigden in Washington weigert de credieten goed te keuren voor de bombardementen op Cambodja.

3 en 4 juni 1973 Richard Nixon weigert in te gaan op de onderhandelingsvoorstellen van Norodom Sihanouk.

15 aug. 1973 Het Amerikaanse Congres gebiedt stopzetting van de bombardementen op Cambodja.

12 dec. 1973 De Cambodjaanse Premier, Long Boret, wordt afgezet.

1974

begin 1974 China bezet het eiland Paracel (Vietnam).

jan. en febr. 1974 Hevige bombardementen op Phnom Penh door de Rode Khmer.

mei 1974 V. Giscard d'Estaing President van de Republiek.

3 april 1974 aankomst van John Gunther Dean als ambassadeur van de Verenigde Staten in Phnom Penh.

juni 1974 Studentendemonstraties in Phnom Penh. De minister van Onderwijs wordt gedood.

9 aug. 1974 Richard Nixon wordt afgezet, ten gevolge van het Watergate-schandaal. Gerard Ford in het Witte Huis.

1 jan. 1975 Begin van het laatste offensief van de Rode Khmer op Phnom Penh.

25 febr. 1975 De Amerikanen stellen een luchtbrug in vanuit Thailand om Phnom Penh van rijst te voorzien. Een tweede luchtbrug wordt ingesteld vanuit Saigon aan het eind van de maand.

6 en 29 maart 1975 Generaal Giap neemt Hué en Danang in.

27 maart 1975 Moskou verbreekt de diplomatieke betrekkingen met het bewind Lon Nol.

1 april 1975 Val van Neak Luong, Mekonghaven, op 80 km van Phnom Penh. Lon Nol verlaat Phnom Penh tegen betaling van 500.000 dollar. Hij woonde tot aan zijn dood enkele maanden geleden in Californië.

12 april 1975 Sluiting van de Ambassade van de Verenigde Staten en vertrek van de laatste Amerikanen uit Phnom Penh.

12 april 1975 Erkenning van de Koninklijke Regering van Nationale Eenheid door Frankrijk.

17 april 1975 Intocht van de Rode Khmer in Phnom Penh. Onmiddellijk evacuatie van de bevolking van Phnom Penh die van tweeënhalf miljoen inwoners afneemt tot ongeveer twintigduizend inwoners.

19 april 1975 Begin van de massamoorden, door de Rode Khmer, op het ambtelijk en militair personeel van het bewind Lon Nol.

20 april 1975 De Rode Khmer eist, dat de in de Franse Ambassade verscholen Cambodjanen worden uitgeleverd. Dat gebeurt. Onder hen die dit lot te beurt viel, bevond zich Prins Sirik Matak, die op gruwelijke wijze door de Rode Khmer werd omgebracht.

30 april 1975 Verovering van Saigon. Saigon wordt Ho Chi Minh-stad.

mei 1975 De Vietnamezen bezetten het Khmer-eiland Wai.

aug. 1975 Bij de Rode Khmer: liquidatie van Hou Youn. De lijn Pol Pot / Ieng Sary heeft de macht in handen. Maar Khieu Samphan is hun publieke woordvoerder.

2 aug. 1975 Vietnamese delegatie in Phnom Penh. Het eiland Wai wordt aan Cambodja teruggegeven.

13 aug. 1975 Khieu Samphan, vice-premier van de Koninklijke Regering van Nationale Eenheid, beweert tijdens een bezoek aan China dat de grote problemen in Cambodja achter de rug zijn.

9 sept. 1975 Norodom Sihanouk wordt een bezoek van twee weken aan Phnom Penh toegestaan.

dec. 1975 Grensschermschietingen tussen Khmers en Vietnamezen in de Noordoostelijke provincies van Cambodja. De Rode Khmer beschuldigt de Vietnamezen ervan een staatsgreep in Cambodja te beramen.

dec. 1975 De Volksrepubliek Laos wordt uitgeroepen.

dec. 1975 Na een afwezigheid van 5 jaar keren Norodom Sihanouk en zijn echtgenote terug naar Phnom Penh; Tsjoe En-lai heeft in belangrijke mate de hand gehad in hun terugkeer.

1976 De akkoorden van Helsinki bekrachtigen de Sowjet-overheersing van Oost-Europa.

begin 1976 Eerste getuigenissen van Khmer-vluchtelingen in Frankrijk. Zij brengen de gruwelen van het Rode Khmer-bewind aan het licht. Systematische genocide van intellectuelen (wie een bril draagt of in het bezit is van een pen is intellectueel).

1976 De eerste arrestaties van burgers en militairen binnen de eigen Rode Khmer-gelederen op bevel van Pol Pot / Ieng Sary.

5 jan. 1976 Oprichting van de nieuwe Cambodjaanse staat: Democratisch Kampuchea. (DK)

8 jan. 1976 Dood van Tsjoe En-lai.

2 april 1976 Ondanks tegenstand van zijn hele omgeving die strafmaatregelen vreest, ziet Norodom Sihanouk af van zijn functie als Staatshoofd. Samen met zijn vrouw en zijn twee jongste zoons wordt hij in een bewaakte residentie ondergebracht, tot 6-1-1979. Khieu Samphan en Pol Pot worden benoemd tot president van het Presidium en regeringsleider.

7 april 1976 In China wordt Deng Xiaoping afgezet.

24 juni 1976 Hereniging van de twee Vietnams in één Socialistische Republiek Vietnam, waarvan Hanoi de hoofdstad is.

9 sept 1976 Dood van Mao Tse-toeng.

7 okt. 1976 Arrestatie in China van de

'Bende van Vier'.

3 nov. 1976 Jimmy Carter President van de Verenigde Staten.

10 april 1977 Arrestatie van Hu Min, Minister van Voorlichting; hij wordt doodgemarteld in Tuol Sleng. Tuol Sleng is een voormalig lyceum, dat een centrum is geworden van martelingen en liquidaties. Tienduizenden vinden hier de dood.

23 juli 1977 Eerherstel voor Deng Xiaoping in China

30 sept. 1977 In een toespraak rept Pol Pot voor de eerste keer van de Communistische Partij van Kampuchea. Tot nu toe spraken men altijd over de Angkor-organisatie.

1977 Toename van de oorlogshandelingen tussen Vietnam en Kampuchea.

16 dec. 1977 Een eerste aanval van Vietnam wordt afgeslagen door de Rode Khmer, die begin januari 1978 Vietnam binnentrekken.

31 dec. 1977 De diplomatieke betrekkingen tussen Vietnam en Democratisch Kampuchea worden verbroken. Phnom Penh hekelt de Vietnamese plannen voor een 'Indochinese Federatie'. De zuiveringen van de Rode Khmer-gelederen gaan gedurende dit hele jaar door.

Verschillende samenzweringen worden ondermijnd; Vietnam wordt ervan beschuldigd er de hand in te hebben. Halverwege het jaar overheersen de soldaten en kaders uit het Zuidwesten, die trouw zijn aan Pol Pot, een groot deel van het land.

1978

1978 Schaarse grensschermtusselingen tussen Vietnamezen en Rode Khmers vinden gedurende het hele jaar plaats. De zuiveringen binnen Democratisch Kampuchea gaan door.

zomer en herfst 1978 Vrijwel de gehele bevolking van de provincies Svay Rieng en van Kompong Cham, ten westen van de Mekong, wordt naar het noorden (Pursat, Battambang) gedeporteerd. Beschuldigd van samenspanning met Vietnam, wordt een deel door de getrouwen van Pol Pot uitgemoord vóór de inval van het Vietnamese leger in 1979.

29 juni 1978 Vietnam treedt toe tot de Comecon. Begin van gigantische wapenleveringen door de Sovjets.

28 sept. 1978 De Rode Khmers die hun einde voelen naderen, bieden Sihanouk een diner aan. Khieu Samphan en Ieng Sary zetten hem zijn lievelingsgerechten voor.

Norodom Sihanouk ziet Penn Nouth terug.

3 dec. 1978 Radio Hanoi meldt de oprichting van het 'Nationaal Eenheidsfront voor het heil van Kampuchea', dat zich, onder leiding van Heng Samrin, een afvallig Rode Khmer uit het oostelijk deel van het land, tegen het Rode Khmer-bewind keert.

25 dec. 1978 Begin van het grote Vietnamese offensief tegen Cambodja.

jan. 1979 China bewerkstelligt de vrijlating van Sihanouk, die in gezelschap van zijn vrouw en twee zoons en van Penn Nouth en zijn vrouw, naar Peking vliegt in het laatste toestel dat uit Phnom Penh heeft kunnen opstijgen. Het leven van Sihanouk en dat van zijn naaste familie blijkt onder Chinese druk te zijn gespaard tijdens het

1979 De USSR, die de Vietnamese invasie steunt, gebruikt de Cam-Ranh-baai als militaire basis en doorvoercentrum.

1979 Gewapend handgemeen aan de Chinees-Vietnamese grens.

1979 Het verzet tegen de Vietnamese indringer komt op gang. Het bestaat uit drie groeperingen: de Rode Khmer, Het Nationale Bevrijdingsfront van het Khmer-volk, opgericht door een oud minister van Sihanouk, Son Sann en verzetsgroepen die uit naam van Sihanouk zeggen te opereren (Moulinka, Moeung Khleang en Oddartus). Sihanouk zelf blijft echter tot begin 1981 op de achtergrond.

31 maart 1981 Norodom Sihanouk richt het Nationaal Eenheidsfront voor een Onafhankelijk, Pacifistisch en Coöperatief Cambodje op. De Sihanoukisten vormen een Nationaal Sihanoukistisch Leger.

4 sept. 81 De drie politieke leiders Rode Khmer-tijdperk. Toch zijn er tussen 1975 en 1978 vijf van zijn kinderen en veertien van zijn kleinkinderen vermoord.

7 jan. 1979 Verovering van Phnom Penh door de Vietnamezen.

5 sept. 1979 Op de conferentie van niet-gebonden landen in Havana verklaart Pham Van Dong, dat de situatie in Cambodja onomkeerbaar is.

dec. 1979 Officiële opheffing van de Communistische Partij van Kampuchea van Pol Pot. De Rode Khmer bestaat nog, maar is niet 'communistisch' meer.

15 dec. 1979 Khieu Samphan wordt leider van de Rode Khmer-regering als plaatsvervanger van Pol Pot, die zowel binnen als buiten Cambodja te veel kwaad bloed heeft gezet.

Sihanouk, Son Sann en Khieu Samphan tekenen het 'Akkoord van Singapore', een intentieverklaring over gezamenlijke actie tegen de Vietnamese agressor.

22 juni 1982 Ondertekening van het 'Verdrag van Kuala Lumpur' waarin de vorming van een uit drie partijen bestaande en anti-Vietnam coalitieregering van het Democratisch Kampuchea wordt vastgelegd.

Deze verbintenis tussen communisten en nationalisten komt niet zonder horten of stoten tot stand; problemen tussen de drie

partners blijven aan de orde van de dag, al hebben ze het gemeenschappelijke doel voor ogen: de Vietnamese troepen uit Cambodja te verdrijven.

1983 tot 1985 Norodom Sihanouk heeft verschillende keren laten weten zich uit het politieke leven terug te trekken; hij is niet-temin President gebleven van de coalitieregering van Democratisch Kampuchea, op aandringen van vele uiteenlopende belanghebbenden, van de Rode Khmer en van het buitenland.

CAMBODJA**Het Koninklijk Huis**

Norodom Sihanouk, Koning
 en later Prins van Cambodja
 Norodom Suramarit, de overleden Koning,
 vader van Norodom Sihanouk
 Koningin Kossomak, moeder van Norodom Sihanouk
 De Prinses, echtgenote van Norodom Sihanouk
 Mevrouw Mom Savay, vriendin van de Koningin

De Getrouwen en de Vrienden van de Koning

Heer Penn Nouth
 Kapiteit Ong Meang, adjudant van de Prins
 Chea San, ambassadeur van Cambodja in Moskou

De Vijanden van de Koning

Prins Sisowath Sirik Matak
 Generaal Lon Nol
 De ambassadeur van Cambodja in Parijs

De Hofhouding

Rama Mok, de muzikant
 Dith Boun Suo, bediende van de Prins
 Dith Sophon, bediende van Koningin Kossomak
 De Dienaars

Phnom Penh

De Kleine Muzikant
 Mevrouw Khieu Samnol, de groenteventster,
 moeder van Khieu Samphan
 Mevrouw Lamné, de visventster, Vietnamese
 Yukanthor, hun geadopteerde zoon*

Georges Bigot

Guy Freixe

Odile Cointepas
 Hélène Cinque
 Claire Rigollier

Maurice Durozier
 Simon Abkarian
 Zinedine Soualem

Bernard Martin
 Guy Freixe
 Andrés Pérez Araya

Jean-Jacques Lemêtre
 Gérard Hardy
 Zinedine Soualem
 Simon Abkarian
 Baya Belal
 Mario Chiapuzzo
 Christian Dupont
 Pedro Guimaraes
 Jean-Pierre Marry
 Eric Rey

Hélène Cinque
 Myriam Azencot

Clémentine Telnik
 Fabien Gargiulo

De Kring van Lon Nol

Kapitein Sim Narang
 Kapitein In Sophat

De Republiek van Lon Nol

Kolonel Um Savuth*
 Cheng Heng, voorzitter van het Parlement*
 Long Boret, eerste minister*
 Saukham Khoy, president van de Republiek*

De Rode Khmer

Saloth Sâr
 Khieu Samphan
 Hou Youn
 Ieng Sary*
 Ieng Thirit*

Andere Personen

De Boeren

De Radiotechnicus
 De Chinese winkelier*
 De Kamaphibal, kader van de Rode Khmer*
 Chorn Hay, kader van de Rode Khmer*

DE VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA

De Adviseur Henry Kissinger
 Melvyn Laird, minister van Defensie
 Generaal Abrams, opperbevelhebber van de
 Amerikaanse legermacht in Zuid-Vietnam
 Robert Mac Clintock, ambassadeur van de USA
 in Cambodja
 Generaal Taber
 Hawkins, spion van de C.I.A.
 John Gunther Dean, ambassadeur van de USA
 in Cambodja*
 Keeley, secretaris van Dean
 Pete McCloskey, Republikeinse afgevaardigde
 John Holdridge, afgezant van de USA naar Peking*

Eric Rey
 Mario Chiapuzzo

André Perez Aroya
 Christian Dupont
 Serge Poncelet
 Jean-Pierre Marry

Serge Poncelet
 Andrés Pérez Araya
 Jean-Francois Dusigne
 Eric Rey
 Claire Rigollier

Simon Abkarian
 Zinedine Soualem
 Jean-Francois Dusigne
 Zinedine Soualem
 Bernard Martin
 Pedro Guimaraes

Serge Poncelet
 Jean-Francois Dusigne
 Simon Abkarian

Fabien Gargiulo
 Marc Dumétier
 Mario Chiapuzzo

Simon Abkarian
 Marc Dumétier
 Mario Chiapuzzo
 Pedro Guimaraes

DE U.S.S.R.

Alexis Kossygin, eerste minister
De Tolk

CHINA

Tsjoe En-lai, eerste minister
De Ambassadeur van Cambodja in Peking
Etienne Manac'h, ambassadeur van Frankrijk in Peking

VIETNAM

Pham van Dong, eerste minister van de
Republiek van Noord-Vietnam*
Generaal Giap, minister van Defensie en
bevelhebber van de strijdkrachten van de
Republiek van Noord-Vietnam*
Generaal Van Tien Dung, zijn adjunct*

Simon Abkarian
Eric Rey

Andrés Pérez Aray
Fabien Gargiulo
Bernard Martin

Serge Poncelet

Christian Dupont
Jean-Francois Dusigne

* de met een asterix vermelde personen komen alléén
in de tweede episode voor.

Regie: Ariane Mnouchkine

Assistente: Sophie Moscoso

Muziek: Jean-Jacques Lemêtre

Musici: Jean-Jacques Lemêtre en
Pierre Launay

Decor: Guy Claude Francois

Kostuums: Jean-Claude Barriera,
Marie Hélène Bouvet,
Nathalie Thomas

Maskers: Erhard Stiefel

Belichting: Jean-Noël Cordier

Verdere toneelbeelden:

Claude Forget

Victor Costa

Yannick Girard

Pierre Sauton

José Vasconcelos

Caroline Lee

Mario Chiapuzzo

Véronique Gargiulo

Gérard Hardy

Clémentine Yelnik

Erhard Stiefel

en

Laurence Aucouturier

Carlos Obregon

Robert Catenacci

Thierry Meunier

Joaquim Pedrosa

Fernando dos Anjos

Manual Cunha

Eugênio Sampaio

Peter Upor

Benoît Barthélemy

Beate Blasius

Ly Nissay

Baya Belal

Véronique Gargialo

Sylviane Veniat

De Nederlandse vertaling is onder de titel 'De verschrikkelijke maar nog onvoltooide geschiedenis van Norodom Sihanouk, Koning van Cambodja' verschenen bij de International Theatre Bookshop, Amsterdam (vertaling Pieter Kottman)

Deel I, 191 pagina's, f 19,50

Deel II, ca. 230 pagina's verschijnt najaar 1986, f 19,50

Bij voorintekening, tot de verschijningsdatum van deel II kosten beide delen samen f 35,-

Uitgave: Stichting Holland Festival
Kleine - Gartmanplantsoen 21
1017 RP Amsterdam
Tel: 020 - 27 65 66
Telex: 11218 HFAUB
Telefax: 020 - 25 31 40
Telegramadres: Festival Amsterdam

Bestuur:

F. Becht, voorzitter
mr. H.J. Jong, penningmeester
mr. G. Korthals Altes
drs. J.W. Schrofer
dr. L. Ginjaar
dr. L.J.C.M. Le Blanc
Mr. E.L.L. de Wilde

Directie/muziek: Ad 's-Gravesande

Theater: Arthur Sonnen

Dans: Marc Jonkers

Productieleiding: Elza Heijman

Productie: Joël Bons, Sigi Giesler, Just Smits,
Monica van Steen, Gwenoële Trapman,
Willem Trommels, Josée Voormans, Oscar Wibaut,
Karin IJzermans

Secretariaat: Mieke Coenemans, Karin Köhler,
Tineke van Manen, Alma Netten, Ivonne Valk

Administratie: Karin Boef

Pers & Publiciteit: Irene de Groot,
Carla Hazewindus- Schipper, Hubert van der Kleij,
Babs van Overbeek, Harriët Rotshuizen, Hans Smit,
Anne Werthiem - Tolk

Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door het
Prins Bernhard Fonds

Fotograferen verboden